ניתיב מר בדוכתיה וניבטיל להו לדידהו וניהדרו אינהו וניבטלו ליה למר דהא אמר רב [א]מבטלין וחוזרין ומבטלין אנא בהא כשמואל סבירא לי דאמר [ב]אין מבטלין וחוזרין ומבטלין ולאו חד טעמא הוא מ"ט אין מבטלין וחוזרין ומבטלין לאו משום דכיון דבטליה לרשותיה אסתלק ליה מהכא לגמרי והוה ליה כבן חצר אחרת ואין ביטול רשות מחצר לחצר מר נמי לא ניבטיל התם היינו טעמא כי היכי דלא ליהוי מלתא דרבנן כחוכא [ג]ואטלולא גופא [ד]רב אמר [א]מבטלין וחוזרין ומבטלין ושמואל אמר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין לימא רב ושמואל בפלוגתא דרבנן ור' אליעזר קא מיפלגי דרב דאמר כרבנן ושמואל דאמר כר"א אמר לך רב אנא דאמרי אפי' לרבי אליעזר עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל משום [ה]דבבית בלא חצר לא דיירי אינשי אבל לענין איסתלוקי מי אמר ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו כרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא מאי דבטיל בטיל ודלא בטיל לא בטיל אבל מאי דבטיל מיהא איסתלק לגמרי אמר רב אחא בר חנא אמר רב ששת כתנאי [ו]מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי ר"מ רבי יהודה אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מבטלין וחוזרין ומבטלין ומר סבר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין אמר רב אחא בר תחליפא משמיה דרבא לא דכ"ע אין מבטלין וחוזרין ומבטלין והכא [ז]בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי מ"ס קנסו שוגג אטו מזיד ומר סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד רב אשי אמר רב ושמואל בפלוגתא דר"א ורבנן קא מיפלגי: אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו: צדוקי מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני צדוקי הרי הוא כנכרי ורבן גמליאל אומר [ח]צדוקי אינו כנכרי ואמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים ואמר לנו אבא מהרו והוציאו את הכלים למבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם והתניא הדר עם נכרי צדוקי וביתוסי הרי אלו אוסרין עליו (רבן גמליאל אומר צדוקי וביתוסי אינן אוסרין) ומעשה בצדוקי אחד שהיה דר עם רבן גמליאל במבוי בירושלים ואמר להם רבן גמליאל לבניו בני מהרו והוציאו מה שאתם מוציאין והכניסו מה שאתם מכניסין עד שלא יוציא התועב הזה ויאסר עליכם [ט]שהרי ביטל רשותו לכם דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בלשון אחרת מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם אמר מר הוציאו מה שאתם מוציאין והכניסו מה שאתם מכניסין עד שלא יוציא התועב הזה ויאסר עליכם למימרא דכי מפקי אינהו והדר מפיק איהו לא אסר

והתנן

ניתיב מר אדוכתיה. דמדקאמרת פנו לי מאני גלית אדעתך דמאחר שתבטל רשותך אין לך היום היתר בחצר והיינו כשמואל דאמר לקמן אין מבטלין וחוזרין ומבטלין דאי לאו כשמואל סבירא לך ליתיב מר אדוכתיה ונבטל להם רשות חצרך שעה אחת עד שיקחו החמין ויחזרו הם ויבטלו לך אותו הרשות ויחזירו לך חצרך: **דהא אמר רב מבטלין וחוזרין ומבטלין.** שניים הדרין בחצר אחת ולא עירבו מבטל זה רשותו לזה עד שיעשה צרכיו ויחזור זה ויבטל לזה: **מר נמי לא ליבטיל.** דהא מחצר לחצר הוא: **הכא.** דאין חוזרין ומבטלין טעמא לאו משום דה"ל כבן חצר אחרת אלא משום דלא ליהוי מילי דרבנן: **כחוכא.** שחוק: **ואטלולא.** ליצנות: **רב דאמר כרבנן.** דאמרי במתני' [י] ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם דאמרי המבטל רשות חצירו לא ביטל רשות ביתו אלמא לא מסתלק ליה לגמרי ולא הוה ליה כבן חצר אחרת: **ושמואל כרבי אליעזר.** דאמר בפרק עושין פסין (לעיל דף כו:) ביתו מותר להכניס ולהוציא להם מאחר שביטל רשותו דרשות ביתו נמי ביטל: **אבל לענין איסתלוקי.** לשוויה נפשיה כבן חצר אחרת דלא לימצי למהדר וקבולי רשותיה מי אמר: **אבל מאי דבטיל מיהא איסתלק לגמרי.** מן החצר שביטל בפירוש ודאי איסתלק וה"ל כבן חצר אחרת: **מי שנתן רשותו.** לבני חצר מפני ששכח ולא עירב ולאחר שביטל הוציא מביתו לחצר אוסר על בני חצר דהדר שקליה לרשותיה: ר"מ דאמר אפילו בשוגג הדרא ליה רשותיה סבר לא מסולק הוא וגבי ביטול נמי חוזרין ומבטלין והדרא ליה: **לא דכ"ע אין חוזרין ומבטלין.** דאיסתלק ליה ובדין הוא דבשוגג לא הדרא ליה אלא ר"מ קניס שוגג אטו מזיד ובמזיד כולהו מודו דאף על גב דאיסתלק ליה כיון דהדר הדר דהא לא זבניה וכגון שלא החזיקו בני מבוי במבוי לאחר ביטול קודם חזרה: **צדוקי מאן דכר שמיה.** מי קאמר ת"ק דבעי למיגר דפליג רבן גמליאל ואמר דיכול לבטל: **הרי הוא כנכרי.** דאינו יכול לבטל אלא שכירות: **והוציאו את הכלים.** והחזיקו במבוי ושוב לא יוכל לחזור מביטולו וכשקדם היום עסקינן לחזקה דמבעוד יום לא מוכחא: **והתניא.** בניחותא דפליגי רבנן בצדוקי: **עד שלא יוציא.** כליו במבוי ויחזור ויטול את רשותו: **ועשו צורכיכם.** מבעוד יום עד שלא תחשך. קסבר ר' יהודה דלא פליג רבן גמליאל אלא בצדוקי כנכרי ס"ל ואין יכול לבטל ולקמן [כ] פריך והתנן לרבי יהודה עד שלא יוציא אלמא לר' יהודה אליבא דרבן גמליאל יכול הוא לבטל וכהא הוא דפליג רבי יהודה דקסבר לאחר חזקה נמי יכול לחזור בו:

אימא

אנא דאמרי אפילו כרבנן. הוה מצי למימר טעמא דלעיל דלא ליהוו מילי דרבנן כי חוכא ואטלולא:

קנסו שוגג אטו מזיד. לא שייך לקנסו שוגג אטו מזיד דעלמא דהכא לא קנסי' לדידיה מידי דכלאו הכי הוה אסיר אלא כלומר גזרו שוגג אטו מזיד:

רב אשי אמר רב ושמואל בפלוגתא דרבי אליעזר כו'. לית ליה לרב אשי הא דאמר רבא לעיל ז) אליבא דשמואל פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין דהא מסיק לעיל ח) כי קאמר לרבנן והכא לרב אשי הוה שמואל כרבי אליעזר:

אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי כו'. פירשתי במשנתנו:

והתניא. בניחותא ומייתי סייעתא דפליגי רבנן בצדוקי אבל מכל מקום בברייתא זו צ"ל חסורי מיחסרא שלא יהא מעשה לסתור ואינו נראה כלל לחלק משום דמתני' סתמא קתני אבל בברייתא מפרש בה דברי ר"מ שהיה שונה דברי רבותיו:

והוציאו מה שאתם מוציאין והכניסו מה כו'. פירוש או הכניסו דבחד מינייהו הוי חזקה כשעושה דבר שהיה נאסר בלא ביטול והא דקתני בסמוך מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר לאו דוקא הוציא אלא אפילו הכניס:

למימרא דכי מפקי אינהו כו'. מתוך הלשון משמע דמפיק אדעתיה שפיר לחלק בין מפיק אינהו והדר מפיק איהו למפיק איהו ברישא ותימה דאם כן מאי קא קשיא ליה הא איכא לאוקומי מתני' דמי שנתן רשותו כו' כגון דמפיק איהו ברישא כדמשני אביי כאן שהחזיקו ואין לומר דמי שנתן רשותו והוציא משמע ליה בכל ענין שהוציא אפילו דמפקי ליה אינהו ברישא דהא כי משני רב יוסף אימא אינו אוסר ע"כ לאו בכל ענין קתני דהא בעי למימר כי מפיק איהו ברישא אוסר ומפרש ר"י דמי שנתן רשותו משמע ליה שנגמרה לגמרי מתנתו דהיינו כי החזיקו דאפקי אינהו ברישא מדלא קתני מי שביטל דמשמע אמירה בעלמא כדקתני לעיל שהרי ביטל (א) לכם רשותו ואביי דמוקי לה בשלא החזיקו קא סבר דשייך למיתני מי שנתן אף על גב דאיירי בלא החזיקו ומייתי סייעתא מברייתא דקתני מי שנתן וקתני סיפא בד"א בשלא החזיקו אבל להא לא אצטריכא ליה לאביי לאתויי ראיה לחלק בין החזיקו ללא החזיקו דמברייתא דלעיל שמעי' ליה דקתני מהרו והוציאו כו' עד שלא יוציא הוא כו' ומאי אולמיה דהא מהאי:

והא

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פ"ב מהל' עירובין הלכה ה סמג עשין א טוש"ע או"ח סי' שפא סעיף ו:
נ ב מיי' שם הלכה טו וסמג שם טוש"ע או"ח סי' שפה סעיף א:

◆

רבינו חננאל

ניתב מר אדוכתיה וניבטיל להו רשותיה, ונשקלו חמימיה, וניהדרו אינהו ונבטלו רשותייהו למר, ולישתרי למר לאישתמושי בחצר כרב דאמר מבטלין מהני להני ותוב הדרי הני ומבטלי להני. א"ל בהא כשמואל סבירא לי דאמר אין חוזרין ומבטלין. אמר ליה ולאו הדא היא טעמא דשמואל בקמייתא דסבר כיון דבטיל רשותיה איסתליק ליה מהאי חצר והוה ליה בן חצר אחרת. ומשום הכי אין חוזרין ומבטלין ליה דאין מבטלין מחצר לחצר. א"ל לאו מהאי טעמא אלא משום דלא מהויין מילי דרבנן כחוכא ואיטלולא. כלומר כמו שחוק אילו מבטלין לאילו וחוזרין אחרי שעה ומבטלין אילו לאילו. גופה רב אמר מבטלין וחוזרין ומבטלין. ושמואל אמר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. נימא רב דאמר כר' אליעזר, דתנן וכן שמעתי מר' אליעזר אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב [ביתו] אסור להכניס ולהוציאו לו אבל הן מותרין. ואקשינן והתנן ביתו אסור לו ולהן. ופרקינן הא מתני' ר' אליעזר היא וסבר המבטל רשות חצירו רשות ביתו נמי ביטל. ושמואל דאמר כרבנן דתנן הכא אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור כו'. ואוקימנא כשביטל רשותו, וקתני ביתו אסור לו ולהן, ש"מ המבטל רשות חצירו רשות ביתו (ו)לא ביטל כו'. ורב מוקים לטעמיה אפילו כרבנן. ושמואל אנא דאמרי אפילו לר' אליעזר כו'. ואתא רב ששת לאוקומי לרב כר' מאיר. דאמר מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד הרי זה אוסר. דייק כיון דבשוגג אוסר על בני החצר, ש"מ דלא ניסתלקה רשותו, ואם יבטלו החצר לגביה חוזרה רשותו אליו והותר בכל. ושמואל אמר כר' יהודה דאמר בשוגג אינו אוסר, ונדחה. ואסקה רב אשי דרב ושמואל בפלוגתא דר' אליעזר ורבנן פליגי.

מסורת הש"ס

א) [לקמן סט:], ב) [לקמן עט:], ג) [גי' הערוך ואטלולא], ד) [לעיל כו:], ה) [לקמן סט. סט:], ו) [שבת ג: וש"נ], ז) [לקמן דף עג:], ח) [לקמן דף סט:], ט) [דף סט.], י) [דף סו:], כ) [דף סז.],

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה למימרא וכו' כדקתני לעיל שהרי בטל רשותו לכם ואביי:

◆

גליון הש"ס

גמ' רב אמר מבטלין וחוזרין ומבטלין. עי' לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה והא קמ"ל:

◆

מוסף רש"י

בין בשוגג בין במזיד אוסר. דמיהדר ומפקר רשותא הוא וחזר בו מביטולו (לקמן סט.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

ודברי רבי אליעזר מפורשין בסוף פרק עושין פסין לביראות. ירושלמי שלהם מותרין לו ולהם שביטלו רשותו, (מהם) [מהן] שתחזור חלילה. תלמידי דרב משמיה דרב אמרי חוזרות חלילה, שמואל אמר אין חוזרות. מתניתא פליגא על שמואל שלהם מותרין לו ולהן שביטל רשותו. והא תנינן נתנו לו הוא מותר והן אסורין פתר לה לצדדין הא מתניתא וכו'. אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד כו'. אוקימנא חסורי מיחסרא והכי קתני, צדוקי אינו כגוי רבן גמליאל אומר א) הרי הוא כגוי. ואמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי וכו', עד והתניא הדר עם הנוכרי וצדוקי הרי אילו אוסרין עליו, ומעשה בצדוקי אחד שהיה דר עם רבן גמליאל במבוי בירושלים, ואמר רבן גמליאל לבני מבוי מהרו והוציאו מה שתרצו להכניס שלא יוציא התועבה הזה ויאסר עליכם שהרי ביטל לכם רשות דברי ר' מאיר. ואקשינן עלה ואי מפקי בני מבוי והדר מפיק הצדוקי מי לא אסר.

א) לפי הנראה מפנינים הש"ס צ"ל להיפך דת"ק סבר לצדוקי ה"ה כנכרי ור"ג סבר דאינו כנכרי. ול"ע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones